

hledání parametrů ideálního hřiště

Golf je hra, jejíž dějiny jsou poměrně vzrušujícím exkursem do reálií renesanční Evropy – zejména Francie, Nizozemí, Anglie a samozřejmě Skotska. Jde o historii plnou legend a tradovaných předsudků o lidovém – zpravidla pasteveckém – původu hry, jež byla v různých stádiích označována jako *ye golf*, *soule*, *crosse*, *choule*, *chole*, *colf*, *kolfspelen*, *tsollen met der kolven* apod. Patří sem i ne jeden skandál, jako byly např. podvržené textové a mapové „důkazy“, na jejichž základě se ještě v r. 1997 v nizozemském Loenen aan de Vecht konaly pod vládní záštitou oslavy „700. výročí počátků golfu“, jak ostatně dodnes zavádějně tvrdí Dutch Wikipedia...

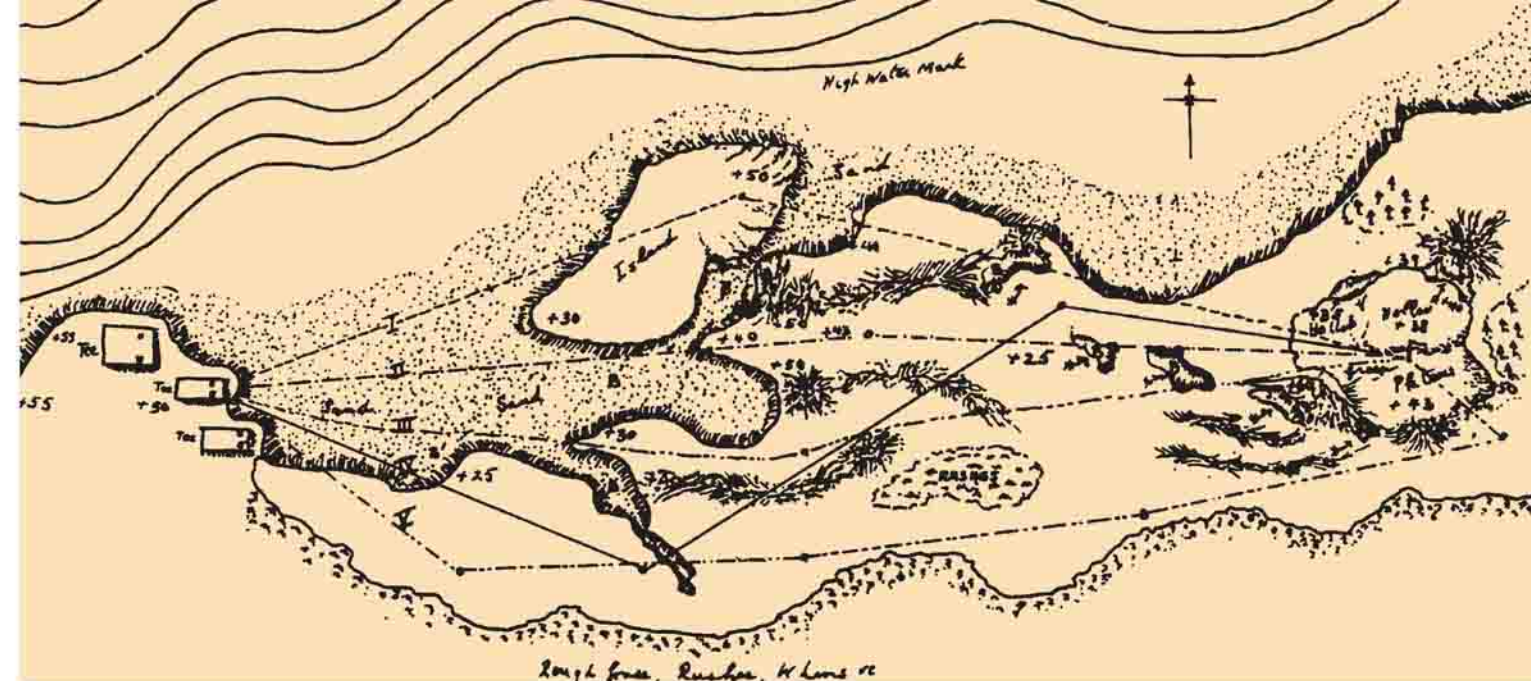
Výklad historie golfu bývá s oblibou ilustrován spoustou „ověřených informací“ i spekulací typu: zda je anebo není v okně jedné středověké katedrály zobrazen právě odpalující golfista; kdo s kým a o kolik prohrál v jaké sázce; jestli si ten který anglický panovník koupil nové hole ze svého anebo si je nechal proplatit ze státní kasy; či šlechtický synek kvůli golfu zanedbával studia do té míry, že jej vyloučili ze školy; komu hrozila církev exkomunikací za to, že jeho poddaní proměňují kostel v „indoor“; s kým si šla zahrát skotská královna nevhodně brzy po pohřbu svého manžela etc. Zdrojů takto bulvárně laděných golfových dějin existuje nepřeberná nabídka. Kromě mnoha zahraničních pramenů je lze nalézt už i v českých překladech. Považovali bychom za ztrátu času je zde rekapitulovat...

Mezi nejuznávanější soudobé historiky patří Michael Flannery, autor monumentálního díla *Golf Through The Ages* (v r. 2010 v prodeji za neméně monumentálních 3.545 USD!), v posledních pracích systematicky a pracně bourá letité iluze a mnohé zažitě představy. V r. 2009 vycházel na stránkách Golf International Magazine jeho seriál *Golf – the True History*. Na dobových dokumentech včetně daňových, cechovních a podobných statistických analýz a tvrdých sociálně ekonomických datech doložil, že rozvoj sofistikovaných míčových

resp. pálkových her (*jeu de mail*) byl v renesanční Evropě podmíněn zlepšující se hospodářskou situací středověkých elit. Ve své práci ukázal, že to byli především francouzští vojáci, napodobující šlechtické volnočasové zábavy, kteří se stali hlavními „sport & kultur-trégy“. Cesta golfu od Loiry (La Touraine) ke skotským břehům trvala velmi dlouho. Jedna z prokazatelných stop vede například od bitvy u Bauge, kam r. 1421 přijeli Skotové bojovat po boku Francouzů proti Britům – a znalost nové hry si z ní odvezli s sebou domů. Tento aspekt historie golfu však není hlavní osou našeho zájmu...

Konceptuální složkou golfu je jeho herní teorie, která se v psané formě – obdobně jako jeho Pravidla – vyvíjí od konce XVIII. století. Za první skutečně moderní se považují zásady, formulované Alistairem Mackenzieem v sérii článků pro časopis *Golfing*, v r. 1920 pak shrnuté v jeho knize *Golf Architecture*. Zastavme se u jeho názorů. Za třináct hlavních charakteristik ideálního hřiště prohlašoval tento guru moderního golfu následující zásady:

1. Je-li to možné, mělo by být hřiště tvořeno dvěma okruhy po devíti jamkách.
2. Nejvyšší měrou by měly být zastoupeny pořádné jamky na dvě rány, dvě až tři jamky typu drive-and-pitch a přinejmenším čtyři jamky na jednu ránu.
3. Mezi greeny a odpališti by měl být krátký přechod – a hřiště by mělo být zorganizováno především tak, aby

Mackenzieho vítězný návrh pro Lido GC ze soutěže Country Life Magazine, VII/1914

chůze od greenu k následujícímu odpališti vedla vždy kus cesty vpřed; jamky pak bude v budoucnu podle potřeby možné prodlužovat.

4. Greeny a fairway by měly být dostatečně zvládnuté, avšak nemělo by se jednat o žádné lezení po kopcích.
5. Každá jamka by měla mít jiný charakter.
6. Na minimum by měly být omezeny příhrávky „naslepo“.
7. Hřiště by mělo mít pěkné okolí – a všechny umělé prvky by se měly jevit do té míry přirozeně, aby je cizinec od přírodních vůbec nerozeznal.
8. Odpaliště by měla nabízet dostatek výzev (pro nejlepší), ale hřiště by mělo být uspořádáno tak, aby i slabším hráčům – byť za cenu vyššího počtu ran – vždycky nabízelo alternativní cestu k cíli.
9. Ke hře jednotlivých jamek by mělo být zapotřebí nepřeberné škály rozličných typů úderů – ran fairwayovými dřevy, železy a příhrávek.
10. Nemělo by docházet k trápení a roztrpčení způsobenými nutnostmi hledat ztracené míče.
11. Hřiště by mělo být natolik zajímavé, aby i nejlepší hráč byl soustavně stimulován zlepšovat svoji hru zkoušením úderů, které doposud nebyl schopen zahrát.
12. Hřiště by mělo být navrženo tak, aby si i horší hráč, ba dokonce i úplný začátečník, mohli užít svoji rundu navzdory skutečnosti, že navrší vysoké skóre.
13. Hřiště by mělo být stejně dobré jak v zimě, tak v létě, textura greenů i fairwayi by měla být perfektní a jejich konzistence shodná.

Mackenzieho přítel a pozdější společník Robert Hunter dovršil společnou snahu tím, že postavil tento intuitivně umělecký obor na exaktní základy. Ve svých doktorandských i mnoha dalších následných vědeckých pracích a zejména pak ve své fundamentální knize *The Links* rozšířil uvedená empirická kritéria o zásady přiměřenosti krajinnému rázu a řadu dalších exaktních, o experimentální výsledky se opírajících pravidel jako např. odmítání šterkových podloží či lesních půd – a naopak preference dobře propustných převážně písčitých půd; uplatňování včasného agrotechnického průzkumu; nezbytnost dokonalého zmapování místa za využití nejmodernějších technologií a jiné...

Stejně jako celá hřiště mají svoji přehlednou vývojovou linii, lze proti proudu času vysledovat genezi jednotlivých druhů jamek až k jejich archetypům, ze kterých byla hřiště postupně skládána. Jejich množina je logicky limitovaná. Časté citování a permanentní remake původních „stříhů“ se stal běžně užívanou pracovní metodou. Pokud o přehlednou typologii druhů golfových jamek se proto podává v appendixu *Ujamky řečené klasické*. Nejznámější z hřišť Zlatého věku, která jsou pro architekty nevyčerpatelným inspiračním zdrojem, byla vybrána pro appendix *II Hřiště řečená klasická*.

Co nás čeká na právě otevíraných stránkách? V první části nejprve pomineme kompoziční aspekty hřiště jako celku neboť hodláme provést než „přívku“ golfových drah. Optikou toho, jak se jednotlivé části jamek historicky vyvíjejí a vzájemně ovlivňují, můžeme se postupně dobírat jejich současné funkce. Za pomoci a s využitím Pravidel golfu i Metodiky hodnocení hřišť, vydávaných společně R&A (Royal and Ancient Golf Club of St. Andrews) a USGA (United States Golf Association), lze jednotlivé prvky zarámovat a opatřit exaktními parametry a analyzovat většinu proměnných, vstupujících do hry. Toto je hlavním cílem svazku, nazvaného *Anatomie golfového hřiště*. Ve druhé části se pokusíme o syntetizující pohled na hřiště jako celek – na metody i formy skloubení všech jeho elementů dohromady. Seznámíme se s typologií hřišť i jejich morfologií. Na pozadí historických odkazů bude možno sledovat vývoj názorů na uspořádání a vzájemné vztahy jednotlivých součástí včetně uplatňovaných bezpečnostních zásad. Kompozice golfového hřiště byl svazek pojmenován, se zabývá i kontrolními metodami, jež lze aplikovat při navrhování nových i hodnocení stávajících hřišť. V přílohách najdeme jak lexikon nejznámějších architektů – původců klasických druhů, tak výběr extrémních aspektů hřišť celého světa.

Dr. Alistair Mackenzie (1870–1934)

Po svém návratu z Burské války do Anglie se A.M., přezdívaný „Dobrý doktor“, začal čím dál intenzivněji věnovat navrhování a realizaci greenů a bunkerů, jež svými tvary pobuřovaly dobový britský vkus. Pro tuto zálibu nakonec opustil i svoji lékařskou praxi, aby se mohl na designérskou práci plně soustředit. Vítězství v soutěži o nejlepší tříparovou jamku pro **Lido Golf Club** (viz perokresba na předchozí straně) mu sice na ceně vyneslo jen 20 liber, ale její mezinárodní publicita mu otevřela dveře do Ameriky. Na pacifických útesech Montereyjského poloostrova (Pebble Beach v Kalifornii) postavil v r. 1928 jedno z nejkrásnějších hřišť Nového světa – **Cypress Point**. Sekvence jamek č. 15–17, známá jako **Holy Trinity**, bývá dokonce se zbožnou úctou označována za „Sixtinskou kapli golfu“ (viz dobové foto s A. M. na odpališti a letecký pohled). V Americe strávil Mackenzie zbytek života – hřiště však stavěl i v Austrálii, na Novém Zélandě, v Jižní Africe – a stal se legendou: prvním architektem, který byl v r. 2005 uveden do **Světové síně golfové slávy** (WGHO). V jejím archivu jsou mj. uloženy originály jeho návrhů k pozdější kalifornské realizaci hřiště **Pasatiempo**, **Santa Cruz** (viz skicy 1–6 na protější straně), díky níž byl Bobby Jonesem přizván ke svému životnímu projektu **Augusta National**.

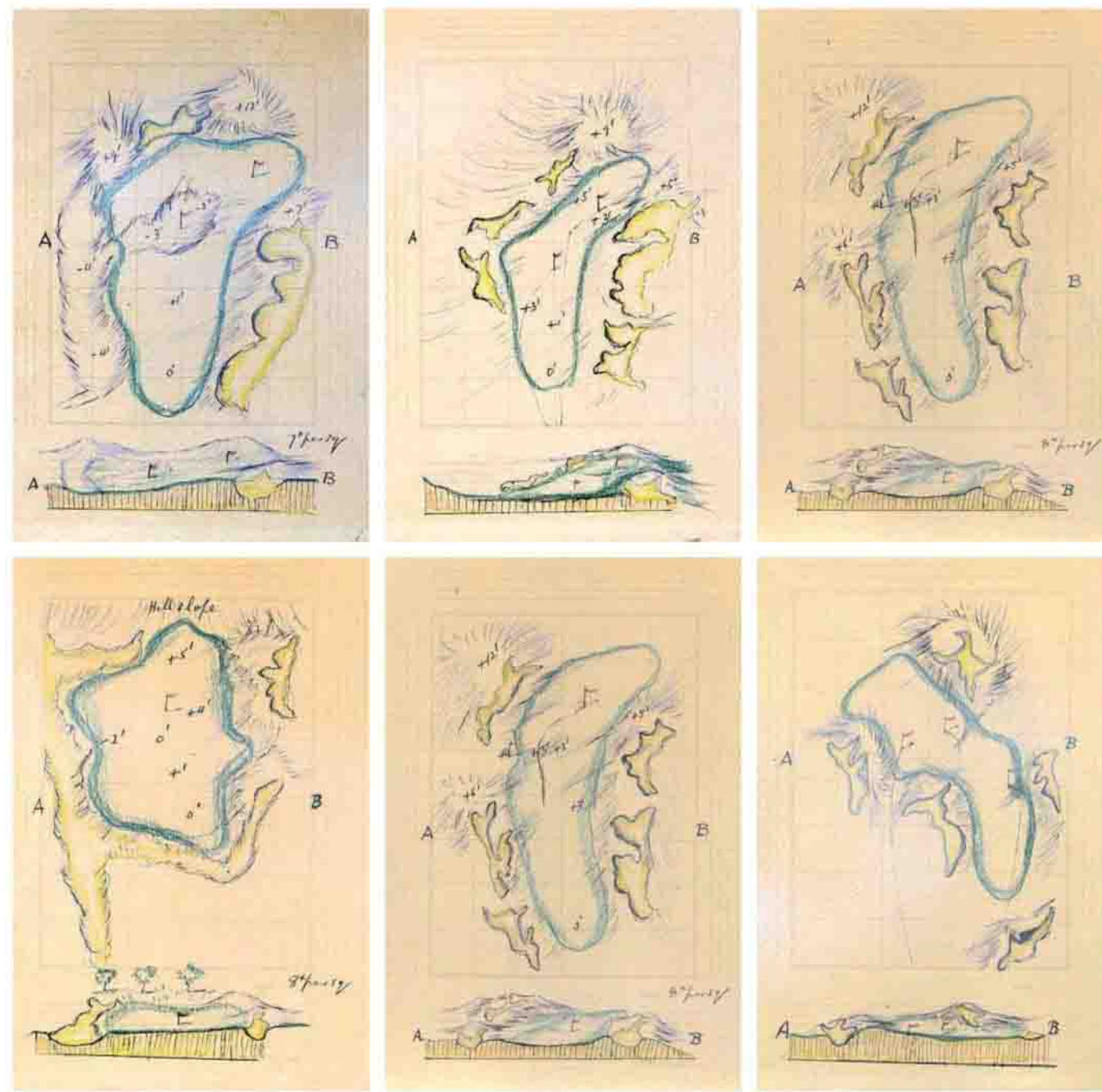
Světznámé panorama útesů Cypress Point (s greenem č. 15)

Cypress Point, CA – jamka č. 16 – srdce Holy Trinity

A.M. na odpališti „nejčastěji fotografované jamky všech dob“

Skicy A.M. pro hřiště Pasatiempo v Santa Cruz, CA